

1929-1937

כפי שהערתי, חיי חברה קהילתיים לא היו תוססים במיוחד אצלנו; גם הירארכיה חברתית לא הייתה קיימת. המשפחות החברות ראו בקהילתן לא יותר מאשר מכשיר למילוי הפונקציות הבסיסיות של קהילה יהודית: לדאוג לקיום התפילה בשבתות ובחגים, לדאוג לשחיטה, לקיים שיעורי דת לילדים ולדאוג לקבורת המתים. מעבר לכך כל אחד דאג לענייניו ואיש לא חשב לראות בקהילה כעין מרכז תרבות נוסח קהילות אמריקה. יתרה מזו: רק מיעוט ראה בפעילויות הבסיסיות של הקהילה צורך כלשהו, הרוב היה מוכן לוותר עליהן ברצון.

אם מקובל כי מעמדו של רב הקהילה הוא מעמד של מורה-דרך רוחני הרי שאיני יכול לומר זאת על החזנים שמלאו תפקיד זה בקהילתנו. את שתי משפחות החזנים האחרונות בווריצן הכרתי מקרוב ועם ילדיהן התחברנו. החזן י. ברוך ומשפחתו הגיעו אלינו בשנת 1928. הם באו מהמזרח והשתייכו, אם אפשר להגזירם, לקטגוריית הזעיר בורגנים, בעיקר בגלל רגישותם המופרזת והמופגנת בכל הקשור לכבודם העצמי ושאיפותיהם החברתיות, שלא היה להן מקום בקהילתנו - לא היה אל מה לשאוף. לא שזה התבטא, חלילה, בהופעתם החיצונית או אורח חיים מעבר ליכולתם - הם פשוט שאפו לחברה ולחיים חברתיים שלא היו קיימים אצלנו. מקומם התאים יותר ל-cultural center של congregation יהדות אמריקה.

היו להם שלושה ילדים, בת בוגרת, מעל גיל 16, ושני בנים, שהצעיר ביניהם, זיגי, היה בגילנו. היה לחזן ברוך קול נהדר, טנור אופרה, בשפת המקצוענים, והוא אהב להציגו ברבים גם מחוץ לפרטואר החזני. את כל הפזמונים ושירי הקברט של סוף שנות העשרים השמיע בהתלהבות רבה ולא חסר חומר בשנים אלו של פריחה תרבותית בגרמניה; אזכיר רק ש"אופרה בגרוש" מאת ברקט-ווייל הוצגה לראשונה בברלין ב-1928. אם משפחת ברוך הייתה רגישה לכבודה העצמי הרי שרגישות לסביבתה הייתה חסרה לחלוטין. האנטישמיות העולה וגועשת בעיירה, אחרי בחירות 1930, דחפה את הקהילה להסתגרות יתרה כלפי חוץ; משפחת ברוך המשיכה לראות בכל אחד ידיד, אך במציאות רבים לעגו להם. חוסר טקט התבלט במיוחד כאשר ב-1932 פרסמו כתבה קצרה בעיתון המקומי בה תיארו את הופעתם האומנותית במסיבת חנוכה של הקהילה היהודית, וסיפקו לגויים חומר לבדיחות רבות.

החזן ברוך לא המשיך עוד לכהן זמן רב בווריצן. כהונתו הגיעה לסיומה הפתאומית בגלל אירוע שקשור לבתו הבכורה. בטי התבגרה והייתה כבת 20. היא החלה לבלות בלילות ולהסתובב בברים ובתי מרזח מן היותר מפוקפקים. במהרה הייתה לשיחת הרחוב ומשום הופעתה הצוענית במקצת קראו לה "רקדנית המקדש", אולי כתזכורת לתפקיד אביה. נערה יהודיה שמתובבת בין הזונות הייתה תופעה אבסורדית. היא קשרה קשרים עם כל מיני גברים והרתה לאחד מהם, מבלי שהוריה נתנו דעתם לכך. היא הצליחה להעלים את מצבה עד הסוף. היא ילדה לבדה, בחזרה, ואיש לא חש בזה. את התינוק עטפה בנייר עיתון והטמינה בפח אשפה ברחוב; אחר כך הלכה לבית החולים העירוני וביקשה עזרה בטענה שלקתה בשטף דם. הרופא התורן (זה קרה באמצע הלילה) לא האמין לה והודיע על המקרה למשטרה. המשטרה התחילה בחקירה וחיש מהר גילתה גם את התינוק. בטי נדונה לשנתיים מאסר.

קשה לתאר את ההלם שאחז ביהודים. רובם קראו על כך למחרת בעיתון המקומי שהעלים, למרבה הפלא, את שמה של הבחורה, אך הזכיר את "בטי ב.". זה עוד היה חסר בתקופה בה יהודי הפרובינציה העדיפו להיות בלתי נראים. איני מאמין שמקרה זה הגביר את האנטישמיות בעיירה. זה היה מעשה בנערה טיפשה, שלעולם לא חונכה לאחריות על מעשיה. בימינו מקרה כזה היה מעסיק פסיכולוג ועובדת סוציאלית. אז נמסר הטיפול לרשות בית הסוהר.

מר ברוך לא יכול היה להישאר עוד בתפקידו והמשפחה נאלצה לעזוב את העיירה לאלתר. אבל לסיפור יש happy ending. בטי ישבה שנתיים ועם שחרורה החלה לעבוד בברלין. שם הכירה דרום אמריקאי